

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у жовтні 2019 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

В Україні

3 жовтня міністр культури, молоді та спорту України В. Бородянський провів у Києві зустріч з міністром культури Республіки Білорусь Юрієм Бондарем. Високопосадовці обговорили стан та перспективи українсько-білоруського співробітництва у сфері культури.

А 10 жовтня у столиці відбулася зустріч міністра культури, молоді та спорту України В. Бородянського та Верховного комісара ОБСЄ у справах національних меншин Ламберто Дзаньєра. Темою розмови став стан та перспективи співробітництва між Україною та ОБСЄ у сфері захисту та забезпечення прав національних меншин.

30 жовтня перший заступник міністра культури України С. Фоменко провела зустріч із делегацією Республіки Албанія, яку очолив державний міністр у справах діаспори Панделі Майко. Сторони обговорили питання проведення спільних двосторонніх проєктів у культурно-гуманітарній сфері, а також наголосили на важливості й надалі розвивати культурне співробітництво між країнами, зокрема у сфері забезпечення культурних потреб національних меншин.

Представництво Європейського Союзу в Україні запустило нову програму *House of Europe* з бюджетом 12,2 млн євро для підтримки професійного та творчого обміну між українцями та їхніми колегами в країнах ЄС. Упродовж наступних трьох років проєкт має втілити понад 20 грантових програм у галузі культури та креативних індустрій, освіти, роботи з молоддю, соціального підприємництва та медицини. Він охоплює стажування, навчальні поїздки, резиденції в Україні та країнах ЄС. 16 жовтня стартували перші 11 конкурсів на отримання грантів. Реалізацію програми очолює Гете-Інститут в Україні, а партнерами проєкту виступають Британська Рада, Французький інститут та Чеський центр.

Український культурний фонд став членом Міжнародної федерації мистецьких рад та культурних агенцій – *International Federation of Arts Councils and Culture Agencies (IFACCA)*. Це дозволить поглибити інтеграцію української культури у світовий контекст, налагодити міжнародні зв'язки, вдосконалити та підсилити конкурсні програми УКФ, звернути увагу світової спільноти на українські культурні події.

За кордоном

Перший заступник міністра культури України С. Фоменко взяла участь у Конференції «Act for Heritage», яку було присвячено просуванню Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями. Захід організовано 24–26 жовтня в Нікосії Міністерством закордонних справ Республіки Кіпр спільно з Радою Європи та Європейським Союзом.

6 жовтня в Єрусалимі у Меморіальному комплексі Яд Вашем відбулися пам'ятні заходи до 78-х роковин трагедії в Бабиному Яру. У поминальній церемонії взяли участь Надзвичайний та Повноважний Посол України в Державі Ізраїль Г. Надоленко, міністр у справах Єрусалима та національної спадщини Держави Ізраїль Зеєв Елькін, голова Всеізраїльського об'єднання вихідців з України Давид Левін, генеральний директор Яд Вашем Доріт Новак, представники громадськості.

12 жовтня в Арлоні (Бельгія) у рамках проєкту «Шлях Королеви» урочисто відкрито пам'ятник Анні Ярославні, подарований громадою Києва. У заході взяли участь Надзвичайний та Повноважний Посол України в Бельгії М. Точицький, київська делегація на чолі з директоркою Департаменту культури КМДА Д. Поповою, мер Арлона Вінсан Магнус, керівництво та громада міста. Статуя є реплікою встановленої у Києві скульптури К. Скритицького.

16 жовтня в Парижі під час роботи 207-ї сесії Виконавчої ради ЮНЕСКО організація ухвалила рішення продовжити моніторинг ситуації в анексованому Росією Криму в 2020-му році. За це проголосували 17 країн. Наприкінці вересня ЮНЕСКО оприлюднила нову доповідь генерального директора організації Одрі Азулай щодо ситуації в анексованому Криму в сферах освіти, науки, культури, поширення інформації та функціонування ЗМІ, яка засвідчила погіршення ситуації на півострові у всіх сферах компетенції ЮНЕСКО. Протягом 2019 р. моніторингова група організації здійснила два візити в Україну (у сферах інформації і свободи ЗМІ).

До Всесвітнього дня міст, який відзначають 31 жовтня, ЮНЕСКО додала до своєї мережі творчих міст 66 нових членів, серед яких – Одеса. Загалом до оновленого списку входить 246 мегаполісів, розвиток яких пов'язаний із певним видом мистецтва – музикою, дизайном, кінематографом тощо. Передбачається, що Одеса розвиватиме напрям літератури.

До Дня захисника України

В Україні

З 9 по 19 жовтня відбувся український тур Оркестру військово-повітряних сил США в Європі (*The USAFE Band*) за участі Національного президентського оркестру. Міжнародний діалог також підтримали Камерний оркестр Львівської національної опери і Київський камерний оркестр Національної філармонії України. Музиканти виконали американські джазові твори часів Другої світової війни і свінгові версії українських патріотичних пісень «Червона калина», «Лента за лентою» тощо. Виступи пройшли у Львові, Івано-Франківську, Чернівцях, Вінниці, Десні та Києві.

За кордоном

9 жовтня Посольство України в Угорщині організувало урочистий захід з нагоди свята. У програмі – показ стрічки «Позивний „Бандерас”» З. Буадзе та відкриття фотовиставки О. Клименка «Невідома війна в центрі Європи».

13 жовтня у Брно (Чехія) відкрито реконструйований коштом нашої держави пам'ятник загиблим українським воякам часів Першої світової війни та визвольної боротьби УНР. Роботи з відновлення пам'ятника, створеного, як припускають, у 1923 році М. Бринським, виконала чеська майстриня Марія Вамберська.

20 жовтня в Афінах до свята Покрови Клуб українок у Греції та організація «Борисфен» за підтримки Посольства України у Грецькій Республіці втретє провели фестиваль *Cossack Art Festival*.

14 жовтня Консульство України в Анталії (Туреччина) організувало показ стрічки «Міф» за участі брата В. Сліпака – Ореста.

Визнання Голодомору

За кордоном

29 жовтня Законодавча асамблея Британської Колумбії одностайно прийняла Закон про День пам'яті українського голоду та геноциду і стала шостою провінцією Канади, яка визнала Голодомор злочином радянського режиму. Закон також встановлює, що кожен четверту суботу листопада Британська Колумбія офіційно вшануватиме пам'ять жертв Голодомору в Україні.

4–6 жовтня Американський комітет з поінформованості про геноцид в Україні (*U.S. Committee for Ukrainian Holodomor Genocide Awareness*) організував у Філадельфії форум на тему Голодомору 1932–33 рр. Подія об'єднала експертів зі США та Канади довкола питань визнання Голодомору у світі, висвітлення та вивчення цього злочину.

Дні культури

В Україні

До Дня проголошення Турецької Республіки з 21 жовтня по 3 листопада у Києві тривали Дні турецької культури. Відкриттям форуму став концерт у Національній філармонії України «Відлуння музики з різних берегів» за участі

Бурхана Очала (Туреччина), О. Ботвінова та Е. Ізмайлова (Україна). У рамках події також було організовано Дні турецького кіно, Дні турецької кухні та виставку живопису «Барви світу. Туреччина» в Інституті Юнуса Емре.

5–6 жовтня у столиці з ініціативи Посольства Грузії в Україні увосьме пройшов українсько-грузинський фестиваль «Тбілісоба на Андріївському узвозі». Під час заходу відбулися виступи грузинських та українських колективів, виставка графіки і фоторобіт Тамаза та Нанукі Аваліані в Музеї-майстерні І. Кавалерідзе, вернісаж ілюстрацій маленьких жителів Тбілісі до грузинських народних казок тощо.

За кордоном

5 жовтня Посольство України в Лівані за підтримки Громади українців Лівану та сприяння муніципалітету Думи провело у місті II Український фестиваль. У програмі заходу: виставка картин О. Солов'я, О. Мельника та В. Корчинського «Дума очима українських художників», концерт В. Васалатій, презентація української кухні, ярмарок сувенірів.

5 і 6 жовтня Мадрид (Іспанія) приймав Дні української культури. Серед заходів фестивалю – презентація книги іспанського письменника Хосе Андреса Альваро Окаріса «Тарас Шевченко – голос вільної України»; документальна фотовиставка, присвячена Голодомору в Україні 1932–1933 рр.; демонстрація зразків українського вбрання та музичних інструментів; концерти діаспорних художніх колективів тощо. А 26 жовтня Фестиваль української культури було проведено в Сантандері. Його організаторами виступили Асоціація українців у Кантабрії «Оберіг» спільно з Об'єднанням українців у Іспанії «КРАЇ» за підтримки Посольства України в Іспанії та мерії Сантандері.

27 жовтня в Бранде (Ютланд) відбувся День української культури, організований місцевою українською громадою за підтримки Посольства України в Данії. На святі виступили бандуристка С. Ніконорова, цимбаліст П. Сказків, дитячий оркестр «Запольські Струнні», танцювальний колектив «Україночка» та ін. Під час заходу також можна було ознайомитися з традиційними українськими ремеслами, які презентували народні майстри В. Ткач (килимарство), І. Бобков (гончарство), І. Сірик (лозоплетіння), Н. Статива-Жарко (петриківський розпис), Д. Альошкіна (витинанка).

6 жовтня в Нагої вчетверте пройшов традиційний Парад вишиванок, організований Японсько-українською культурною асоціацією за підтримки Посольства України в Японії та Центру міжнародних відносин м. Нагоя.

Закордонне українство

За кордоном

Світовий Конгрес Українців призначив Марію Купріянову виконавчим директором організації. Вона працюватиме над ініціативами в рамках трьох стратегічних пріоритетів: припинення агресії Росії проти України та захист інтересів українців у всьому світі; підтримка розвитку України як успішної і су-

веренної європейської держави; розбудова сильної світової української діаспори.

17–19 жовтня в Українському науковому інституті Гарвардського університету (США) відбулася конференція Консорціуму української спадщини Північної Америки. Представники українських музеїв, бібліотек, архівів зі США і Канади обговорили результати своєї роботи та плани співпраці на майбутнє.

6 жовтня українська діаспора в Італії вп'яте провела масштабний фестиваль національної культури «УКРО 2019», який відбувся у Кwarto-д'Альтіно. Насичена різножанрова програма надала відвідувачам можливість ознайомитися з українськими звичаями, вбранням, піснею, танцем, кухнею тощо. Організатори свята – Громада УГКЦ у Венеції та Українська школа Св. Марка у Венеції.

27 жовтня у Празі пройшов фестиваль української культури «Укр Фест», організований творчим колективом «Берегиня». Серед фестивальных заходів – показ документальної стрічки «Україна, українці Чехії, чесько-українські взаємовідносини», виступи фольклорних колективів з України, ярмарок виробів декоративно-прикладного та ужиткового мистецтва.

З 28 вересня по 5 жовтня у Сумгаїті тривала фотовиставка «Києво-Печерська лавра. Історія і сучасність», організована Українською громадою ім. І. Франка міста Сумгаїт спільно з Національним Києво-Печерським історико-культурним заповідником з метою популяризації української культури в Азербайджані.

Мистецькі заходи

В Україні

26 українських фестивалів отримали європейський «знак якості» *EFFE Label 2019–2020* від Європейської фестивальної асоціації *EFA*, увійшовши до складу великої фестивальної спільноти Європи. Відзначені фестивалі представляють різні жанри – від музичних, театральних, літературних, кінофорумів до етнографічних і дитячих, а також охоплюють різні регіони України. Це, зокрема, *ГогольFEST*, *LvivMozArt*, *KharkivMusicFest*, *Odessa JazzFest*, «Файне місто», *Jewish Open Space*, Міжнародний фестиваль драматургії та витончених мистецтв «Амплуа» та ін.

З 11 до 13 жовтня за підтримки Українського культурного фонду у Львові тривав Конгрес культури «Перехід 1989». Захід поєднав три тематичні блоки – «Мури», «Міри», «Наміри», під час яких відбулися дискусії та аналіз культурного досвіду України та Європи за останні 30 років. Окрім дискусійної програми, подія мала і мистецьку складову – IV Триєнале сучасного мистецтва «Український Зріз», яка вперше з Польщі перемістилася в Україну. Конгрес відкрили письменниці Славенка Дракуліч (Хорватія) та О. Забужко (Україна). Серед спікерів події митці та громадські діячі: Марк Невіл (Велика Британія), Богуміла Бердиховська, Кшиштоф Май (Польща), Єжи Онух (Польща – Канада), Манфред Віхманн (Німеччина), Юку Кале-Райд (Естонія), Йохан Декман (Бельгія), Лейла Гачаніча (Боснія та Герцеговина) тощо.

За кордоном

У рамках Двостороннього року культури Україна – Австрія 3 жовтня в Музейному кварталі Відня відбувся фестиваль електронної музики та візуального мистецтва просто неба «Українська ніч». Музичну програму заходу представили гурти *ONUKA*, *DZ'OB* та співачка *ZAVOLOKA*. Добірка відео від проєкту «Ukrainer» та імерсивна віртуальна велопрогулянка вулицями Києва, Львова і Харкова від *MOON STUDIO* відкрили відвідувачам сучасну Україну. А кульмінацією заходу став 3D-мапінг «Discover Ukraine: Bit by Bit», заснований на українських мозаїках 1960–70-х рр. Загалом фестиваль став спробою переосмислити українську культурну традицію від етніки до модернізму та представити її австрійській публіці в актуальному ключі. Організатор події – Український інститут.

Україна стала почесним гостем на міжнародному фестивалі *Kaleiçi* («Старе місто»), який 10–13 жовтня відбувся в Анталії (Туреччина) за участі п'ятдесяти міст з понад двох десятків країн. Нашу країну презентували мерії Львова, Хмельницького, Дніпра, Болграда, Тернополя, Луцька та Миколаєва. Музичну програму заходу відкрив український гурт *Kazka*. На фестивалійній сцені також виступили українські та діаспорні колективи.

12 жовтня в Ташкенті відбувся I Фестиваль «Українська пісня в Узбекистані» за участі артистів з обох країн. Захід став можливим завдяки Посольству України в Республіці Узбекистан, Республіканському українському культурному центру «Славутич» за підтримки Комітету з питань міжнаціональних відносин і дружніх зв'язків із зарубіжними країнами при Кабінеті Міністрів Узбекистану та особистого сприяння міністра культури Республіки Узбекистан Бахтіяра Сайфуллаєва.

26 жовтня в місті Нур-Султан відбувся IV Міжнародний фестиваль українського народного мистецтва та виставка української творчості – «Ми разом, ми одна сім'я». У заході взяли участь діаспорні колективи з різних регіонів Казахстану, а також гості з України. Організаторами події виступили Рада українців Казахстану та Спілка українців «Оберіг» м. Нур-Султан за підтримки Посольства України в Республіці Казахстан і Асамблеї народу Казахстану.

Музика

В Україні

З 27 вересня по 7 жовтня у Києві тривав ювілейний XXX Міжнародний фестиваль «Київ Музик Фест», організований Національною спілкою композиторів України за підтримки Міністерства культури України, посольств Австрії, Аргентини, Італії в нашій країні та Польського інституту в Києві. На фестиваль завітали: композитори – Гунтер Вальдек (Австрія), Макс Бобер (Аргентина), Станіслав Крупович, Марцін Рупочинський, Марцель Хижинський (Польща); диригенти Ніколя Фарін (Швейцарія) і Федеріко Гульєльмо (Італія); колектив «Шльонське тріо», піаністка Мартина Кулаковська (Польща), джазовий перкусіоніст Гюнтер Бебі Зоммер (Німеччина) та ін. Спеціальним гостем фестивалю став польський театральний та кінорежисер Кшиштоф Зануссі, який представив

особливу програму – «Музика кіноsvіту Кшиштофа Зануссі». Також під час фестивалю відбулися традиційні міжкультурні музичні діалоги: «Україна – Італія», «Україна – Польща» та «Україна – Австрія».

2–15 жовтня за підтримки Уряду Італійської Республіки (програма *Vivere ALL'Italiana*), Посольства Італії в Україні та Італійського інституту культури відбувся V Італійський фестиваль барокової музики – *Italia Festival Barocco*, який охопив Київ, Одесу, Маріуполь, Чернівці та Львів. До реалізації фестивалю також долучилися Національна філармонія України, Національна музична академія України ім. П. Чайковського, національні оперні театри Одеси та Львова, Маріупольський державний університет та Чернівецька обласна філармонія. Автор ідеї та незмінна артдиректорка форуму – Нансі Мілезис Романо. Серед цьогорічних учасників – композитор Алессіо Влад; скрипаль і диригент Федеріко Гульєльмо (київські виступи маестро стали своєрідною точкою перетину форуму із XXX Міжнародним фестивалем «Київ Музик Фест»); диригент Джанлука Капуано; дует *Duo Barocco*; ансамбль *La Lira di Orfeo* разом із контратенором Раффаеле Пе; органіст Мауріціо Салерно тощо. У межах *Italia Festival Barocco* та за підтримки Українського культурного фонду і програми *Culture Bridges* формація *Open Opera Ukraine* здійснила постановку барокової опери Г. Ф. Генделя «Ацис та Галатєя». Диригентом-постановником проекту виступив професор Штутгартської музичної вищої школи Йорг Халубек (Німеччина). Прем'єрні покази відбулися 12 та 13 жовтня у Києві.

З 4 по 20 жовтня у Львові тривав ювілейний XXV Міжнародний фестиваль сучасної музики «Контрасти», який об'єднав знаних майстрів та початківців із різних країн. Серед учасників: диригенти Теодор Кухар (США – Україна), Сімон Камартін (Швейцарія) та Вінсент Козловський (Польща); дуети *Dabrowski/Manko* (Польща – Україна) і *Lutoslawski Piano Duo* (Польща); ансамблі *Tremolo Ensemble* (Ізраїль) та *Neo Electric Quartet* (Польща); гобоїст Робертас Бейнаріс (Литва) та ін. Під час форуму увосьме було організовано міжнародні майстер-класи нової музики *COURSE*, до яких долучилися європейські композитори Шимон Восечек (Чехія – Австрія) та Славомір Войцеховський (Польща). Слухачами курсів стали 11 композиторів з Південної Кореї, Туреччини, Білорусі та України, які спеціально для заходу написали твори та особисто їх презентували.

17–27 жовтня у Львові пройшов III Міжнародний конкурс молодих скрипалів Олега Криси, організацію якого цьогоріч уперше підтримав Український культурний фонд у рамках програми «Знакові події для української культури». Першу премію в конкурсі виборов Євгенійс Чеповецькіс (Латвія). Спеціальними призами нагороджено Юкіко Уно, Даїчі Накамуру (Японія) та Хавіх Анну Еліа Елдерс (Нідерланди). Загалом у конкурсі взяли участь 27 молодих музикантів, які представили 14 країн: Австрію, Велику Британію, США, Францію, Нідерланди, Фінляндію, Польщу, Китай, Південну Корею, Малайзію, Росію тощо.

Органісти Рімвідас Міткус (Литва), Віктор Ляк (Польща), Бернар Струбер (Франція) та Іштван Елла (Угорщина) виступили з концертами в рамках

XXI Міжнародного органного фестивалю «Музика у монастирських мурах», який з 15 вересня по 27 жовтня приймала Вінниця.

За підтримки Посольства Королівства Іспанія в Україні 11 жовтня з нагоди Дня іспаномовної культури в Національній філармонії України відбувся концерт «Іспанія, європейське натхнення» за участі диригента Рікардо Касеро та філармонійного оркестру.

А 22 жовтня в Національній філармонії України пройшов концерт «Присвята Ференцу Лісту», який Посольство Угорщини в Україні традиційно організовує до дня народження композитора. Соліст – піаніст Дьордь Оравець.

Джазовий вокаліст-віртуоз Клівленд Воткіс (Велика Британія) став хедлайнером Міжнародного фестивалю «Парк мистецтв. JAZZ», який 4–5 жовтня пройшов у Бучі Київської обл.

У Києві зі спільним концертом у Національній філармонії України виступили скрипаль українського походження Олег Криса (США) і скрипалька Чіе Савада (Японія). Своєю чергою маленька скрипалька Хімарі Йошімура (Японія) зіграла разом із Академічним симфонічним оркестром Національної філармонії України. Тимчасом у Чернігові гастролював Естрадно-симфонічний оркестр ім. Юрія Василевського Гомельської обласної філармонії (Білорусь).

За кордоном

З 18 по 23 жовтня у Польщі впр'яте пройшов фестиваль Дні української музики у Варшаві. Цьогорічна подія стала спробою поєднати музику двох країн та пройшла під гаслом «Вітольд Лютославський і українська музика». Загалом на форумі було представлено творчість українських композиторів як старшого покоління – В. Шумейка, І. Щербаківа, О. Ківи, В. Сильвестрова, так і молодих авторів, стипендіатів програми *Gaude Polonia* від Міністерства культури і національної спадщини Польщі – Б. Фроляк, А. Мерхеля, О. Ільницької, Є. Петриченка, О. Шимка тощо. Серед виконавців – сам ініціатор події, польський диригент і композитор українського походження Роман Ревакович, Національний ансамбль солістів «Київська камерата», піаністи Б. Кривоуст і Д. Таванець, скрипаль А. Павлов, солістки К. Супрун (альт) і О. Нікітюк (меццо-сопрано). Незмінний організатор події – Фонд «Pro Musica Viva» у партнерстві з польським Національним центром культури, Об'єднанням українців у Польщі та Фондом «Наш вибір».

17 жовтня Заслужений академічний симфонічний оркестр Українського радіо під орудою В. Шейка виступив у Національній опері Алжиру в межах XI Міжнародного фестивалю симфонічної музики. А 19 жовтня на тому ж майданчику за сприяння Посольства України в АНДР відбувся сольний концерт українського піаніста Д. Боднара у супроводі Національного симфонічного оркестру Алжиру під керівництвом Аміна Кувейдера.

3 жовтня колектив старовинної української музики «Хорея Козацька» на чолі з Т. Компаніченком виступив із концертом «Банкет духовний» у столиці Австрії. В Салоні Розумовського лунала співана поезія та музика епохи Гетьманщини (XVII-XVIII ст.).

Ніна Матвієнко завітала з концертами до Праги (26 жовтня) та Градця-Кралове (27 жовтня, Чехія).

Театр В Україні

Знані артисти балету Анна Софія Шеллер (Аргентина – США) та українець за походженням Микола Гординський (Аргентина) підписали з Національною оперою України контракт та стали першими західними зірками, які співпрацюватимуть з українським театром на постійній основі. Власне, танцюристи вже встигли взяти участь у *I Міжнародному фестивалі Ballet Open Space*, який з 16 по 19 жовтня проходив на сцені головної опери країни. Під час фестивалю також відбулася прем'єра постановки про творчий і життєвий шлях С. Рахманінова – «Touch of illusion», хореографом якої виступив Рікардо Амаранте (Бразилія). А у завершальному гала-концерті взяли участь зірки світового рівня: Джозеф Гатті (США), Петра Конті (Італія), Еріс Нежа (Албанія – Італія), Кер Жеремі-Лу (Франція), Адамжан Бахтіяр (Казахстан), Олександр Абдукарімов (Росія – Німеччина).

Театри з Німеччини, Польщі та Білорусі стали гостями XVI Міжнародного театрального фестивалю моновистав «Марія», який 4–9 жовтня пройшов у Києві в Національному академічному драматичному театрі ім. І. Франка. Зокрема *Freies Werkstatt Theater* (Німеччина) показав постановку Світлани Фурер «Німеччина – Сандвіч»; *Teatr PiiiP* (Польща) привіз виставу «Солодка» Малгожати Пашкір за романом М. Матіос; а Білоруський поетичний театр одного актора «Зніч» – спектакль «Обраниця» Тетяни Пацай за творами О. Пушкіна.

З 28 вересня по 6 жовтня у Львові тривав XXX Міжнародний фестиваль «Золотий лев», учасниками якого стали театр *V.O.S.A.* (Чехія), театри *KTO* та *3pl* (Польща), Дунайський театр та Будапештський драматичний театр (Угорщина), Тбіліський театр ім. Олександра Грібєєдова і Вільний театр (Грузія), формація *Otwarta Pracownia* (Польща – Німеччина – Україна), комік Джефф Гесс (США), актор Владас Багдонас (Литва) тощо. Особливістю ювілейного заходу став показ останніх постановок режисерів, формування яких відбувалося впродовж самого фестивалю. Серед них Єжи Зонь (Польща), Аттіла Віднянський (Угорщина) та Автанділ Варсімашвілі (Грузія). У рамках фестивалю відбулася конференція-семінар «Етнічність театру в Європейському просторі» за участі директорів міжнародних фестивалів, режисерів та критиків з Італії, Угорщини та України.

Закордонні митці також долучилися до *Міжнародного міждисциплінарного фестивалю сучасного мистецтва Air GogolFest*, який 18–20 жовтня пройшов у Вінниці. Зокрема відбулася німецько-українська перформативна резиденція *Mueller Mashinen Raum* від берлінського театру *Neues Kuenstler Theatre Berlin* та рейвбенду «ЦеШо», а також презентація моновистави «The Sensemaker» за участі Ельзи Кувер (Швейцарія).

Своєю чергою театральні колективи з Болгарії, Молдови та Білорусі взяли участь у XI Театральному фестивалі міжнародного Чорноморського клубу

«Homo Ludens», який 5–13 жовтня відбувся у Миколаєві. Спеціальними дипломами фестивалю відзначено Національний академічний драматичний театр ім. Я. Коласа (Білорусь) за «Культурну дипломатію у рамках фестивалю «Homo Ludens», а також Драматичний театр м. Габрово (Болгарія) – «За збереження національних театральних традицій». Фестивальні нагороди також отримали Світлана Туз («Найкраща жіноча роль», Молдова), Марина Сташок («Найкраща молода актриса», Молдова), Даніела Неколчова («Найкраще художнє оформлення», Болгарія).

Тимчасом Анда Салтелекі (*Teatr Odeon*, Румунія) здобула відзнаку за найкращу головну жіночу роль на IV Фестивалі комедії «Золоті оплески Буковини», який з 19 по 30 жовтня приймали Чернівці.

У жовтні відбулася низка лялькових фестивалів, які дали можливість українській публіці ознайомитися з театральним мистецтвом інших країн. Зокрема театральні колективи з Колумбії, Бельгії, Франції, Швеції, Італії, Хорватії, Сербії, Угорщини, Литви, Польщі, Білорусі, Грузії, Ірану, Китаю та Японії стали учасниками III Київського міжнародного фестивалю театрів ляльок *pUr.pet*, який 5–9 жовтня пройшов у столиці. Своєю чергою XVII Міжнародний фестиваль театрів ляльок «Інтерлялька – 2019», який 1–4 жовтня відбувся в Ужгороді, об'єднав митців з дев'яти країн – Італії, Словаччини, Румунії, Болгарії, Польщі, Литви, Естонії, Грузії та Білорусі. А на X Міжнародний фестиваль театрів ляльок «Подільська лялька – 2019», який 1–5 жовтня приймала Вінниця, завітали театри з Литви, Польщі, Румунії та Молдови.

17 жовтня в межах Року французької мови в Україні, а також до 120-ти річчя з дня народження Франіса Пуленка та 130-ти річчя з дня народження Жана Кокто у столичному Театрі на Подолі відбулася презентація вистави «Голос людський» від компанії *LEKS Compagnie* (Нідерланди). Сучасне прочитання твору здійснив режисер Кріс Колміс. У головній ролі – Катерина Левенталь (Нідерланди), а партію фортепіано виконала М. Прилипко (Україна).

10 жовтня в рамках Двостороннього року культури Австрія – Україна віденський театр *portraittheater* презентував на сцені Київського академічного театру «Колесо» виставу «Кюрі_Мейтнер_Ламар_неподільні». Режисерка – Сандра Шюддекопф, виконавиця – Аніта Цієр.

Автор та режисер Фредерік Молунд (Норвегія) втілив разом із українським Диким театром виставу «Гріша-тріп», прем'єрний показ якої відбувся 6 жовтня у Києві.

31 жовтня труппа Тбіліського державного театру опери та балету під керівництвом Ніно Ананіашвілі представила в Києві програму «Шедеври сучасної хореографії». До неї увійшли одноактні балети сучасного хореографа І. Кіліана – «Маленька смерть», «Шість танців» та «Занепалі ангели», а також постановка «Sagalobeli» Ю. Посохова за мотивами грузинських народних пісень.

За кордоном

26 та 28 жовтня біля підніжжя храму цариці Хатшепсут у Луксорі (Єгипет) відбулася одна з найочікуваніших світових мистецьких подій року –

прем'єра міжнародної постановки опери Дж. Верді «Аїда», приуроченої до 150-річчя твору. Локація не випадкова – в цьому стародавньому храмі відбувається дія самої вистави. Диригентом постановки виступила знана українка О. Линів. Загалом нашу країну на заході представили 150 музикантів та співаків з Академічного симфонічного оркестру «INSO-Львів» та Національної заслуженої академічної капели України «Думка». Одну з головних ролей виконала О. Нагорна. Режисер вистави – Міхаель Штурм (Німеччина), артдиректор – А. Масляков (Україна).

Оперна трупа Одеського національного академічного театру опери та балету здійснила успішний гастрольний тур Нідерландами та Бельгією. Зокрема в нідерландських містах Роттердам, Бреда та Уден артисти презентували нову постановку опери «Трубадур» Дж. Верді. Своєю чергою у Бельгії в Антверпені відбулися покази опер «Євгеній Онегін» П. Чайковського та «Набукко» Дж. Верді, а в Генті – «Набукко».

Полтавський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. М. Гоголя привіз на Тбіліський міжнародний фестиваль театрів, який з 23 вересня по 25 жовтня тривав у Грузії, виставу «Жінки». Режисер постановки – грузинський митець Цицино Кобіашвілі.

Луцький Театр-студія «ГаРМІДЕр» презентував трагікомедію «Мазайло» за п'єсою М. Куліша (реж. Р. Порицька) у Литві на двох фестивалях – *Міжнародному театральному фестивалі Theater Cluster* і *XXV Tarptautinis teatru festivalis «Interrampa»*.

13 жовтня у Празі на Площі В. Гавела (Чехія) відбувся показ документального перформансу про життя в Криму після початку російської окупації «Трава пробиває землю», який став результатом співпраці київського *PostPlayTeatru* та Кримського дому в Києві. Поставили його кримська режисерка Г. Джикаєва та драматурги Д. і Я. Гуменні. В основі проєкту лежить сучасна кримськотатарська поезія, звіт організацій *КримSOS* та *Amnesty International* про тортури та порушення прав людини у Криму та на сході України, доповідь Управління Верховного комісара ООН з прав людини, а також розповіді переселенців. Організаторами заходу стали Посольство України в Чехії та організація *People in need*.

Представники оперних театрів України взяли участь у форумі *Opera Europa «Побудова мостів»*, який 24–27 жовтня відбувся у Страсбурзі (Франція) та Карлсруе (Німеччина).

Кіно

В Україні

13 жовтня Кінотеатр «Жовтень» долучився до відзначення Дня арткіно Європи – культурної події, ініційованої Міжнародною конфедерацією артхаусних кінотеатрів (*CICAЕ*). Захід проводять з метою популяризації європейського кіно та діяльності кінотеатрів артхаусного типу.

З 26 вересня по 6 жовтня в українських кінотеатрах проходив Манхеттенський фестиваль короткометражних фільмів (США), який охопив понад 400

майданчиків у різних куточках світу. Цього року на форум було подано 1250 заявок із 70 країн. Українські глядачі втринадцяте приєдналися до світової кіноспільноти та взяли участь у визначенні фільму-переможця.

У нашій країні стартувала низка фестивалів, які презентували кінематограф окремих країн. 3 жовтня у Києві, а 17 жовтня у Львові за підтримки Посольства Королівства Нідерланди в Україні розпочався фестиваль нідерландського кіно *Flyin' Dutch*. 10–16 жовтня показами у столичному кінотеатрі «Жовтень» відкрився XXV Фестиваль «Нове німецьке кіно», який традиційно проводить Гете-Інститут спільно з компанією «Артхаус Трафік». До 18-го Свята анімаційного кіно в Одесі (24–27 жовтня) та Львові (28–31 жовтня) проходив Фестиваль французької анімації за підтримки *Alliance Française Odesa* та *Alliance Française Lviv* відповідно. З 18 по 29 жовтня у Києві, Одесі, Вінниці, Харкові та Луцьку тривали XIV Дні польського кіно в Україні, організовані Польським Інститутом у Києві. У програмі – доробок польського кінематографа останніх двох років. А 4–13 жовтня Генеральне консульство Республіки Польща у Львові за підтримки Польського інституту кіномистецтва провело VIII Перегляд сучасного польського кіно «Під Високим Замком».

В український прокат вийшли одразу дві копродукційні стрічки, створені за підтримки Держкіно України. 10 жовтня відбувся прем'єрний показ фільму «Захар Беркут» (у міжнародному прокаті «The Rising Hawk», Україна – США) за повістю І. Франка. Режисерами виступили А. Сеїтаблаєв і американець Джон Вінн. У головних ролях – Роберт Патрік (США) Томмі Фленаган, Поппі Дрейтон (Велика Британія). Також у стрічці знялися актори з України, Казахстану та Монголії. Партнером та консультантом стрічки став Міжнародний фонд І. Франка. А 17 жовтня на широкі екрани вийшов трилер Фредеріка Петіжана «Холодна кров» (Україна – Франція) з Жаном Рено у головній ролі.

Американський актор, продюсер і кінорежисер Том Круз відвідав Україну на запрошення президента В. Зеленського. У пошуку нових локацій для свого нового проєкту митець оглянув Київ, Одесу та Львів. Візит тривав з 30 вересня по 2 жовтня.

За кордоном

22 жовтня у Варшаві українському режисеру, колишньому політв'язню О. Сенцову вручили спеціальну нагороду Польської кіноакадемії – Орла за «Відвагу та незламність». А 24 жовтня під час *Міжнародного кінофестивалю Tofifest в Торуні* (Польща) О. Сенцова відзначено нагородою «Золотий ангел» за творчу нескореність.

Український кінематограф було гідно представлено на численних міжнародних кінофорумах. Зокрема стрічка «Додому» Н. Алієва здобула одразу дві нагороди на VII Міжнародному Босфорському кінофестивалі (18–25 жовтня, Туреччина) – як найкращий іноземний фільм і за найкращу чоловічу роль у виконанні А. Сеїтаблаєва. У фестивальній програмі також демонструвалася короткометражна картина Декеля Беренсона «Анна» (Україна – Ізраїль – Велика Британія). Своєю чергою українська акторка С. Барандич за роль у цьому філь-

мі здобула перемогу у номінації «Найкраща жіноча роль» на Міжнародному кінофестивалі Річарда Гарріса (22–28 жовтня, Ірландія). Мультфільм М. Лиськова «Кохання» отримав «Золотого голуба» на *LXII Міжнародному кінофестивалі документальних і анімаційних фільмів DOK Leipzig* (Німеччина, 28 жовтня – 3 листопада) за перемогу в конкурсі *Next Masters Competition*. У різних форумних програмах також взяли участь українські стрічки: «Божественні» Р. Бордуна; «Понад Стіксом» від режисерського колективу М. Стоянової, М. Теревус, Ю. Данильчук, Л. Парасківої, К. Рибачук, А. Фещук, І. Бершадського й А. Онопченко; «Наслідки VR: Євромайдан» О. Фурмана, С. Полежаки і К. Жилінського та проєкт картини «Фрагменти льоду» М. Стоянової. Документальний фільм С. Долбілова «Папаченко» було відзначено в категорії «Великі чемпіони/Біографії» на *XXXVII Міланському кінофестивалі спортивного кіно FICTS* (25–30 жовтня, Італія). Стрічка Д. Томашпольського «Сторонній» отримала приз за найкращу операторську роботу на фестивалі фільмів жахів *Terror in the Bay Film Festival* (15–18 жовтня, Канада). Художній фільм про родину з окупованого Луганська «Забуті» (Україна – Швейцарія) режисерки Д. Онищенко відзначено спеціальною згадкою журі на *XXXV Варшавському міжнародному кінофестивалі* (11–20 жовтня). У основному конкурсі форуму також взяла участь воєнна драма Т. Яценка «U-311: Черкаси» (Україна – Польща), а трагікомедія О. Тараненка «Я працюю на цвинтарі» (Україна – Польща) – у фестивальному кіномаркеті *CentEast Market Warsaw* в секції *Works-In-Progress*. Помітною була присутність України і на *XIII Міжнародному фестивалі документального кіно «Артдокфест»* (21–26 жовтня, Латвія), який традиційно відбувся у рамках Ризького міжнародного кінофестивалю (*RIFF*). Зокрема до складу міжнародного журі увійшов український кінорежисер, сценарист і продюсер Р. Балаян. С. Лозницю відзначено спеціальним згадуванням журі за стрічку про смерть Сталіна «Державні похорони». А роботи Ю. Шилова «Панорама» (Україна – Польща) та А. Міхалковича «Моя бабуся з Марса» (Україна – Білорусь – Естонія) демонструвалися у фестивальній програмі. На кінофорумі короткого метра *Uppsala International Short Film Festival* (24–27 жовтня, Швеція) було представлено одразу дві українські програми, куратором яких виступила О. Райтер. Це *Ukraine Stay Real*, до якої увійшли стрічки «Обличчя» Н. Романченка; «Діорама» Т. Корнеєвої та З. Лактіонової; «В радості, і тільки в радості» М. Роциної; «Документуючи Схему» від *Yarema&Himey*; «Кохання» М. Лиськова. А також програма *Ukraine Stay Weird*, яку представили роботи «Штангіст» Д. Сухолиткого-Собчука; «Дівчинка, хлопчик і секрет» О. Казьміної; «Sensiz | Без тебе» Н. Алієва; «Ленінопад» С. Шимко; «Mia Donna» П. Острікова. Картина А. Лукіча «Мої думки тихі» відкрила кінофестиваль *XII CinEast Festival* (3–20 жовтня, Люксембург). Документальний фільм М. Руденка «Портрет на тлі гір», який розповідає про життя і творчість П. Плитки-Горицвіт, змагався у конкурсній програмі *Festival de Cinema de Alter do Chão* (21–27 жовтня, Бразилія). А робота Н. Парфан «Співає Івано-Франківськтеплокомуненерго» взяла участь у конкурсній програмі *Central & Eastern Europe* кінофоруму *Astra Film Festival* (14–20 жовтня, Румунія).

У рамках Двостороннього року культури Австрія – Україна під час найбільшого австрійського кінофестивалю *Viennale*, який з 24 жовтня по 6 листопада проходив у Відні, вперше було представлено спеціальну українську програму. До неї увійшли стрічки, які вже встигли завоювати міжнародне визнання: драма «Додому» Н. Алієва, антиутопія «Атлантида» В. Васяновича, комедія «Мої думки тихі» А. Лукіча та документальний фільм «Тато – мамин брат» В. Ількова. Також було організовано вечірку для професійного нетворкінгу. Українська програма стала можливою завдяки Українському інституту та компанії «Артхаус Трафік».

У Вільнюсі (22–24 жовтня) та Варені (25–26 жовтня) пройшли Дні українського кіно. У рамках заходу в Посольстві України в Литві відбувся круглий стіл за участі ексміністра культури Литовської Республіки Ліани Рокіте-Йонссон, представників Литовського кіноцентру та українських кінематографістів. Під час форуму відбулися покази різножанрових українських стрічок: «Білий птах з чорною ознакою» Ю. Ілленка, «Толока» М. Ілленка, «Міф» Л. Кантера та І. Яснія, «Дике поле» Я. Лодигіна, «Сказане весілля» В. Дикого та альманах «Все починається в Києві».

З 25 вересня по 20 жовтня у Французькій сінематеці в Парижі проходила ретроспектива видатної української режисерки К. Муратової. У програмі 16 картин, які складають увесь повнометражний доробок мисткині. Відлунням заходу стало повернення в Україну через 27 років українсько-французької комедії К. Муратової «Чутливий міліціонер», яка зберігалась у колекції сінематеки. Організатори події – Український інститут та Довженко-Центр.

На Їглавському кінофестивалі документального кіно (24–29 жовтня, Чехія) відбулися дві масштабні українські ретроспективи. З ініціативи кураторки фестивалю Андреї Словакової демонструвалася добірка українського радянського експериментального кіно 1960–1980 рр., до якої увійшли маловідомі стрічки українського «поетичного кіно», науково-популярні картини студії «Київнаукфільм» та аматорські фільми. Також пройшла перша міжнародна фестивальна ретроспектива лідера київської школи наукового кіно Ф. Соболева.

Візуальні мистецтва в Україні

Виставкою у столичному Національному музеї декоративного мистецтва розпочався XI Міжнародний симпозіум гутного скла, який відбувся за підтримки Українського культурного фонду. Експозиція діяла з 4 вересня по 5 жовтня та складалася з двох частин – «Світове скло в Україні: 1989–2016», яка представила добірку симпозіумних робіт, та «Балтійське скло: діалог вітру з дощем», що об'єднала твори склярів з Литви, Латвії та Естонії. Згодом 5–12 жовтня форум перемістився до Львова. Цього року його учасниками стали понад 50 митців з 20-ти країн: США, Ісландії, Люксембургу, Норвегії, Фінляндії, Швейцарії, Франції, Литви, Латвії, Польщі, Чехії, Словаччини, Угорщини, Білорусі, Росії, Туреччини, Азербайджану, Китаю, Японії та України. Головною локацією симпозіуму стала Львівська національна академія мистецтв, на базі якої

впродовж тижня відбувалися майстерні від знаних майстрів. Також під час події було організовано Міжнародну науково-практичну конференцію «Світове студійне скло. Традиція та експеримент»; персональну виставку Яна Зорічака (Словаччина – Франція); експозицію колекції міжнародних симпозіумів «E-Glass: РЕТРОСПЕКЦІЯ» (Польща, Чехія). Підсумком симпозіуму стала виставка створених під час події робіт у Національному музеї ім. А. Шептицького.

2–16 жовтня в Музеї історії м. Києва тривала виставка «Вихід. Бірючий 019. Чорногорія», яка об'єднала митців двох артресиденцій – у Гірському Морині в Чорногорії та на півострові Бірючий, що у Херсонській обл. До експозиції увійшли роботи митців з Чорногорії, України, Іспанії, Чехії, Боснії і Герцеговини, Сербії, Білорусі та Росії.

На IV Міжнародному фестивалі гумору і сатири «Весела копиця», який 5–6 жовтня пройшов у Долині на Івано-Франківщині, було представлено роботи карикатуристів з 10 країн: Болгарії, Словенія, Угорщини, Хорватії, Румунії, Білорусі, Туреччини, Польщі, Франції та Австрії.

За підтримки Інституту Адама Міцкевича та Університету мистецтв у Познані (Польща) 2 жовтня у Києві в Інституті проблем сучасного мистецтва відкрито персональну виставку польської художниці Патриції Півош.

А за сприяння Ізраїльського культурного центру «Натів» 4–16 жовтня в Музеї історії м. Києва відбулася виставка «Тель-Авів від А до Я» від компанії ізраїльських ілюстраторів *Citykat stories* (Іра Гінзбург, Лотем Вайнров-Атлан, Тамар Бен Джоя, Ольга-Нета Левицька і Саша Юдашкін).

18–31 жовтня в Чернівцях завдяки Гете-Інституту в Україні організовано виставку Зільке Брьоскамп (Німеччина) «Blind Date». У експозиції рисунки та інсталяція, що представляють авторський погляд на Чернівці.

У жовтні в Краматорську Донецької обл. з'явилася вулиця муралів, до створення якої долучилися закордонні художники Фабіо Петані (Італія), Ерік Берг (США), Хупін Фабіан Джорджес, П'єр Родрігес (Бельгія), Давид Естебан (Іспанія) та Алексіс Стефенс (Франція).

За кордоном

Українку К. Фелліні визнано найкращим фотографом року на Берлінському фототижні (Німеччина). Церемонія вручення нагород *EyeEm* відбулася 12 жовтня.

Художників С. Гая і В. Богуславського відзначено Спеціальною міжнародною премією ім. Лоренцо Медічі у номінації «Живопис» на XII Флорентійській бієнале (18–27 жовтня, Італія). До того ж В. Богуславський увійшов до п'ятірки найкращих художників виставки. Крім згаданих митців, на заході також експонувалися роботи М. Журавля, О. Кузюри та Д. Струка.

Україна вперше взяла участь в одній з найбільших у світі виставок скульптур просто неба – *XXIII Sculpture by the Sea* у Сіднеї (24 жовтня – 10 листопада, Австралія). Нашу країну репрезентував Є. Зігура з роботою «Awakening». Твір українця було відібрано організаторами серед 400 аплікантив з 30-ти країн.

З 31 жовтня по 6 листопада в празькій галереї «Танцюючий будинок» (Чехія) проходив український мультиартпроект «Генезис», який представив різножанрові роботи, виконані за допомогою різноманітних технік. Це зокрема скульптури Є. та М. Зігурів, монументальні роботи О. Глазунова, відеоробота З. Кубар, живопис А. Жукова, В. Маркар'яна, Д. Ковалю та багатьох інших. Організатором проекту виступив український журнал «Культурний тренд» у партнерстві з *Prague Art Weekends*, співорганізатор – Посольство України в Чехії.

Мистецький проект «Greek accent: Ukrainian vision», організований Культурним центром «АртЛайн» за підтримки МЗС України та Посольства України в Греції, презентував у цій країні сучасне українське мистецтво. Проект складався з двох частин: виставки-презентації в Афінах (8–10 жовтня) та експозиції у галереї «PurPur Gallery» в м. Ламія (11–25 жовтня). Українське мистецтво було представлено комплексно – через живопис, кераміку, емаль, живопис на склі, колажі, фешн-ілюстрацію та авторську ляльку. До того ж залучені молоді автори запропонували своє творче переосмислення культурної спадщини Греції. Куратор проекту – М. Абрамова.

З 4 по 31 жовтня в Українському національному музеї у Чикаго (США) тривала виставка живопису Л. Панчишина «Портал».

Музеї. Охорона культурної спадщини в Україні

Закарпатський музей народної архітектури і побуту приєднався до європейського проекту «Культурні зв'язки – культурна мобільність у прикордонній зоні», який фінансується Європейським Союзом у рамках програми прикордонного співробітництва «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна 2014–2020». Реалізацію проекту розраховано на два роки. Партнерами закарпатського музею виступають Повітовий музей Сату-Маре (Румунія) та Музей української культури у Свиднику (Словаччина).

18 жовтня у Львівському історичному музеї до 100-річчя закінчення Першої світової війни та 30-річчя заснування Товариства культури львівських угорців відбулося відкриття виставки про угорських євреїв, вояків Першої світової – «Угорські леви Іуди в Галичині». У заході взяв участь Надзвичайний та Повноважний Посол Угорщини в Україні Іштван Ійдярто. Експозицію підготували фахівці Інституту та Музею військової історії Угорщини Міністерства оборони Угорщини спільно з Міністерством закордонних справ Угорщини.

З 23 вересня по 6 жовтня в Кременчуцькій міській художній галереї експонувалася виставка «Еволюція: маски регіону Торресової протоки», підготовлена Національним музеєм Австралії у партнерстві з культурним центром *Gab Titui* та Міністерством закордонних справ та торгівлі Австралії (*DFAT*). У експозиції 26 фотопанно, які знайомлять глядачів із культурним надбанням корінних народів Австралії.

За кордоном

27 жовтня у Центрі Анни Київської у Санлісі (Франція), а 22 жовтня у Національному заповіднику «Софія Київська» (Україна) відбулися презентації першого повного факсимільного видання Реймського Євангелія, здійсненого в Україні. Окрім відтворених сторінок рукописної пам'ятки, до книги також увійшли дослідження українських науковців, що розкривають кодикологічні, палеографічні, мистецькі та мовні (кириличної частини) особливості кодексу, історію його створення, побутування та вивчення. Чотири екземпляри видання передано до Реймської бібліотеки Карнегі, де, власне, зберігається сам оригінал найдавнішої рукописної книги з бібліотеки Ярослава Мудрого. Проєкт здійснило видавництво «Горобець» спільно з Національним заповідником «Софія Київська» за часткової фінансової підтримки Українського культурного фонду.

5 жовтня Національний етнографічний музей Чеської Республіки спільно з Посольством України в Чехії та за допомоги Академії наук України відкрив виставку «Стародавня Україна». Вона розповідає про життя у Галичині наприкінці XIX ст. через колекцію чеського дослідника Франтішека Ржегоржа, що пролежала в запасниках понад 100 років. Експозицію можна оглянути до 30 квітня 2020 р.

Роботи С. Виспянського з фондів Львівської національної галереї мистецтв ім. Б. Возницького представлено на виставці «Виспянський. Скарби зі Львова» у Національному музеї в Кракові (11 жовтня – 1 березня 2020 р., Польща).

Своєю чергою 10 картин І. Айвазовського з фондів Одеського художнього музею експонуються на виставці «Метафізика світла. Творчість Івана Айвазовського (1817–1900)» у Художньому музеї «Ризька біржа» (4 жовтня – 5 січня 2020 р., Латвія).

У Національному музеї «Палац Великих князів литовських» (10 жовтня – 12 січня 2020 р., Литва) діє виставка «Радзивілли. Історія та спадщина князів», до якої увійшли експонати з фондів Волинського краєзнавчого музею та Львівської національної галереї мистецтв ім. Б. Возницького.

Література

В Україні

Французька поетеса, перекладачка, академік Європейської академії наук, мистецтв і словесності Ніколь Лоран-Катріс; італійська поетеса, перекладачка, директор Міжнародного фестивалю «Європа у віршах» Лаура Гаравалья; сербський письменник та перекладач Мілутін Джуричкович і професор Киргизько-турецького університету «Манас» Османакун Ібрагімов взяли участь у I Міжнародному фестивалі письменників-перекладачів «Кочур-Фест», який 10–13 жовтня тривав у Києві та Ірпені. Країною-гостем форуму став Киргизстан. Мета заходу – популяризація української літератури в світі, зміцнення міжнародних творчих зв'язків і обмін досвідом вітчизняних письменників-перекладачів з іноземними колегами.

Письменник Конрад Янчура, поети Мачей Роберт (Польща) та Андрій Хаданович (Білорусь) стали гостями II Міжнародного літературного фестивалю «Фронтера», який 4–6 жовтня відбувся у Луцьку. Темою цьогорічного форуму стала «Розмова з Іншим», яка дозволила поглянути на літературу в аспекті феномену пограниччя. Партнером заходу стало Генеральне консульство Республіки Польща у Луцьку.

Поети, письменники і перекладачі Роберт Месхі (Грузія), Ута Пшибось, Адам Семенчик (Польща), Юлія Цімафеева, Ганна Кондратюк (Білорусь) стали учасниками III Міжнародного фестивалю інтеграції слова у сучасному артпросторі «Литаври», який 9–11 жовтня проходив у Чернігові, Ніжині, Острі, Седневі, Корюківці та Бахмачі.

За кордоном

2 жовтня у брюссельському *Центрі образотворчого мистецтва Vozar* відбулася церемонія вручення Літературної премії Європейського Союзу за 2019 рік. Серед 14 лауреатів – українська письменниця Гаська Шиян, яку відзначено за роман «За спиною».

Пізнавальна книга-картинка «Я так бачу», створена творчою майстернею «Аграфка» та видана «Видавництвом Старого Лева», отримала бронзову медаль на виставці переможців конкурсу «Найкрасивіші книги зі всього світу» німецького фонду «Мистецтво книг» у Люцерні (Швейцарія).

До престижного щорічного міжнародного каталогу книжкових рекомендацій з дитячої та юнацької літератури «Білі круки 2019» («White Ravens 2019») потрапили дві українські книжки: «Сова, яка хотіла стати жайворонком» Г. Вдовиченко, ілюстрації К. Лукашук (вид-во «Чорні вівці») й «Туконі – мешканець лісу» авторки й ілюстраторки О. Булої («Видавництво Старого Лева»). Каталог формує Міжнародна молодіжна бібліотека в Мюнхені (Німеччина).

Український письменник Ю. Винничук отримав відзнаку читацьких симпатій польської Літературної нагороди Центральної Європи «Ангелус» за роман «Танго смерті». Переклад твору польською здійснив Б. Задура (вид-во «Kolegium Europy Wschodniej»).

Україна взяла участь у LXXI Франкфуртському міжнародному книжковому ярмарку, що 16–20 жовтня пройшов у Німеччині. У рамках події під гаслом «Ukraine: History of Stories» діяв Національний стенд, організований Українським інститутом книги. На майданчику було представлено 27 видавництв (видавництво «Ранок» мало окремий стенд); виставку Українського інституту книги; експозиції проєктів «Ukrainian», «Наші Інші» і «UPNA. Made in Ukraine»; добірку книг найкращого дизайну Книжкового Арсеналу тощо. Національний стенд запропонував 16 різнопланових подій: презентацію державної програми підтримки перекладів *Translate Ukraine*; представлення дослідження українського книжкового ринку від УІК; зустрічі з письменниками Ю. Андруховичем, А. Курковим, С. Жаданом, Т. Малярчук, І. Карпою, Гаською Шиян тощо; презентації видань, зокрема німецького перекладу книжки О. Сенцова «Жизня» та англійської збірки есеїв українських авторів «Ukraine in Histories and Stories»

за участі філософів В. Єрмоленка, В. Кебуладзе та німецького історика Карла Шльогеля та ін. Цього року до форуму також уперше долучився Український культурний фонд, який взяв участь у фестивалі майбутнього культури ARTS+, що проходить у рамках Франкфуртського ярмарку. Фонд представив різні види українських мистецтв на власному стенді та під слоганом «Let's unite for Culture!».

У вересні – жовтні Літературний целанівський центр і *Міжнародна літературна корпорація Meridian Czernowitz* у співпраці з німецькою спілкою *Freie Ukraine Braunschweig e.V.* реалізували проєкт «Посилення звучання українських голосів у Західній Європі». У рамках заходу українські літератори Ю. Андрухович, К. Калитко, Є. Лопата, С. Померанцев та ін. здійснили тур містами Швейцарії, Австрії та Німеччини. Компанію українцям у своїх рідних країнах склали: Юдіт Шіфферле (Швейцарія), Йоганн Гольцнер, Петра Нагенкюгель (Австрія) і Рон Вінклер (Німеччина). 11–13 вересня читання, дискусії та публічні виступи пройшли у Цюриху, Базелі та Берні (Швейцарія); 8–11 жовтня – в Інсбруці, Відні та Зальцбурзі (Австрія), а 13–19 жовтня – у Берліні, Мюнхені, Франкфурті-на-Майні та Брауншвейзі (Німеччина). Проєкт став можливим завдяки підтримці Міністерства закордонних справ Німеччини та Українського культурного фонду (програма «Знакові події для української культури»).

За фінансової підтримки Українського культурного фонду Львівський національний літературно-меморіальний музей І. Франка презентував у Будапешті (4 жовтня, Угорщина), Відні (12 жовтня, Австрія), Загребі (18 жовтня, Хорватія) та Люблянці (24 жовтня, Словенія) свою мобільну інтерактивну виставку-лабіринт «Franko from A to Z». Це авторський проєкт франкознавців Б. Тихолоза та Н. Тихолоз у художньому оформленні творчої майстерні «Аграфка». Сприяння в організації заходів надали посольства України в зазначених країнах.

Бібліотеки В Україні

3 жовтня генеральний директор Національної бібліотеки Польщі Томаш Маковський і директор Національного закладу ім. Оссолінських у Вроцлаві Адольф Юзвенко передали Львівській національній бібліотеці ім. В. Стефаніка оцифровані копії документів архівних та рукописних збірок Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Серед них – документи з історії Українських січових стрільців, УНР, ЗУНР, архів Дмитра Донцова тощо. Оригінали документів було вивезено зі Львова під час та після Другої світової війни й нині вони зберігаються у Польщі. Копії виготовлено коштом польських інституцій.

Релігія За кордоном

12 жовтня Собор Елладської православної церкви (Греція) на позачерговому засіданні визнав автокефалію Православної церкви України. Предстоятелю ПЦУ Епіфанію було надіслано офіційне підтвердження цього історичного

рішення від Предстоятеля Елладської православної церкви, архієпископа Ієроніма. У листі зазначається, що тепер між двома церквами немає жодних перепон для євхаристійного спілкування.

З 18 по 25 жовтня тривав перший офіційний візит митрополита Епіфанія до США як Предстоятеля Православної церкви України. У межах візиту відбулася зустріч Епіфанія з Державним секретарем США Майком Помпео, під час якої глава української церкви, зокрема, повідомив про утиски вірян на окупованих Росією територіях. Крім того, Предстоятель ПЦУ провів зустрічі з американськими сенаторами, конгресменами, представниками Альянсу цивілізацій ООН та українською діаспорою. Вагомою подією стало нагородження митрополита Епіфанія «Премією Афінагора з прав людини» («Athenagoras Human Rights Award»), яку вручив Орден святого Андрія – Архонтів Вселенського патріархату в Америці.

Побратимство

За кордоном

У рамках співпраці між містами-побратимами роботи львівського скульптора В. Цісарика «Сильф», «Геліос» та «Солар» встановили в громадському просторі китайського міста Ченду.

Просвітництво

В Україні

У жовтні було підбито підсумки Всеукраїнського конкурсу проєктів документальних анімаційних роликів – «Кібербулінг. Як я перестав/перестала бути жертвою», який реалізується *Фестивалем Docudays UA* спільно з Громадською спілкою «Українська анімаційна Асоціація «УАніМА» за підтримки *Програми EC Culture Bridges*, що здійснюється Британською Радою в Україні. Найкращими сценаріями, за якими знімуть документальні ролики, визнано твори Д. Денис, Д. Сполітака, Т. Яковини та Ю. Юдіна. Мета кампанії – зменшити прояви кібербулінгу в українському суспільстві.

Матеріал підготувала

Г. М. Іванченко

завідувачка сектору ДЗК

відділу НАУІ Інформцентру

з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,16. Б/т. Зам. 113. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12